

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)

Jönköpings kommun har utsetts till remissinstans över betänkandet ”Ett språkrav för språkutveckling” (SOU 2024:78).

Jönköpings kommun tillstyrker inriktningen i betänkandet. Sveriges kommuner står inför en stor utmaning med att upprätthålla en tillräcklig bemanning inom äldreomsorgen. Samtidigt behöver medarbetare ha tillräckligt hög kompetens inom svenska språket för att vården och omsorgen ska upplevas trygg och vara av god kvalitet.

Jönköpings kommun kan redan idag erbjuda en del språkutvecklande insatser till medarbetare inom äldreomsorgen. En gemensam språkstandard har goda möjligheter att öka likvärdigheten över landet avseende tillgången till sådana insatser, och därmed också avseende den språkliga kompetensen.

Den språkstandard som förespråkas i utredningen som referensnivå är B2 enligt Gemensam europeisk referensram för språk (Gers). Jönköpings kommun bedömer att detta är en lämplig nivå.

Att ställa ett visst språkrav i anslutning till anställningsförfarandet bedöms inte möjligt utifrån dagens stora utmaningar kring bemanning av äldreomsorgen. Det ses således som mer fördelaktigt att, i enlighet med utredningens förslag, ställa krav på språkutveckling under anställningens gång.

Utredningen beskriver att det ofta uppstår situationer där elever läser svenska på komvux på en för hög nivå i förhållande till sina språkkunskaper. Jönköpings kommun har samma erfarenhet, och bedömer att detta beror på att dagens lagstiftning inte tillåter lokala utbildningsanordnare att formulera särskilda förkunskapskrav för dessa typer av studier. Därför borde komvux ha möjlighet att sätta upp ett antal kriterier vid antagning till studier på gymnasienivå inom vård och omsorg. Annars riskerar vi en situation där begränsade resurser används på ett ogynnsamt sätt för såväl individen som för kommunen.

Ytterligare ett medskick handlar om nuvarande urvalsregler till komvux. Vid dagens antagningsprocess prioriteras arbetslösa och de som behöver

behörighetskomplettera för studier på gymnasial nivå. För att möta det stora behovet av personal inom vård och omsorg föreslår Jönköpings kommun att denna princip omvärderas. Ett sätt att angripa frågan skulle kunna vara att införa separata kvoter för yrkesverksamma inom vården.

Under punkt 12.1.2 föreslår utredningen att ”utbildningen i svenska för yrkeselever i komvux ses över”. Jönköpings kommun ser också behov av sådan fördjupad analys, särskilt avseende hur elever som läser vård och omsorg på komvux parallellt med sådana studier även kan ges en mer ändamålsenlig utbildning i det svenska språket. Frågan kring formella krav på förkunskap och behörighet skulle med fördel ingå i en sådan översyn, då Jönköpings kommun ser särskilda behov av detta inom vård- och omsorgsutbildningar samt till viss del även inom utbildningar till barnskötare.

Jönköpings kommun vill även kommentera förslagen 11.8, 11.9 och 11.10. Dessa berör olika typer av kompetenshöjande insatser som bedöms behövas för att kunna uppnå förslagen i aktuellt betänkande.

Jönköpings kommun bedömer att dessa förslag skulle innebära ett kraftigt ökat behov av personal och utbildningsplatser inom kommunal vuxenutbildning. Dessa är dessutom endast tillgängliga för omsorgspersonal under deras arbetstid.

Förslagens genomförande kommer således skapa merkostnader för kommunerna, och finansieringsprincipen förutsätts därför gälla. Ekonomiska medel till äldreomsorgen behöver matchas med motsvarande bidrag till komvux. För att utredningens förslag ska kunna realiseras behöver komvux ges förutsättningar att möta arbetsgivarnas satsningar inom äldreomsorgen.

Sammanfattningsvis vill Jönköpings kommun tillstyrka utredningens förslag. Arbetet med språkutveckling behöver implementeras som en självklar del av framtidens äldreomsorg, och ges förutsättningar för en långsiktig hållbarhet. Det bör därför knytas till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Andreas Persson (S)
Kommunalråd